

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 109:2

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr. S. Grefjanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Hulzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr. P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr. G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr. H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr. C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen.
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 400040. — Telefoon 2424.
BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES.
Ingevolge papiertoeslag B.P.P. no. 3256 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling.
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar.
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de Synodocratie, 27. — Gedicht: — Uit de Schrift: De uitnemende rijkdom van 's Heeren genade (Jes. 5:4a; 1:18). — Op en om 't kerkplein: Links-buiten spelen. — Kerkelijk leven: Ambtsjubileum en ambtelijke autarkie (Bij het jubileum van Prof. Grefjanus); De Prot. Ref. Theologische Conferentie te Grand Rapids; Hoe men handelt in het begin der reformatie in Nederland ten aanzien van art. 31 K.O.; Moet alles kapot? — Literatuur en Kunst: De verspringende wijzer („De Spiegeldok”). — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER en onder de synodocratie. 27

De critiek
van de professoren Dooyeweerd en Vollenhoven. II.

Uitermate scherp is het oordeel van de beide bezwaarde professoren over deze synodale handelwijze. Neen, zij ontkennen niet, dat over een verschil in interpretatie als er ten opzichte van art. 31 K.O. openbaar werd en voortbestaat ten slotte een Generale Synode moet oordeelen. Dat spreekt voor zich zelf. Maar een Generale Synode mag op een „zoo fundamenteel punt” geen „incidenteële beslissing forceeren, die niet door de innerlijke overtuiging der kerken in gebondenheid aan Gods Woord wordt gedragen”. Een meningsverschil als het onderhavige kan niet „door een incidenteële machtspreuk worden opgelost, doch (eischt) inderdaad een afzonderlijk onderzoek in rustiger tijden, waarin de vrijheid van meningsuiting niet is onderdrukt”. Zoodra een synode toch dezen slechten weg ter oplossing van zoo'n geschil opgaat, „als zij daarbij nog zoo zeer overtuigd van de zakelijke juistheid van haar opvatting, treedt onherroepelijk een deformatieproces in de praktijk van ons kerkrecht in, waarvan de consequenties zich niet laten overzien. Zij treedt dan op als een bestuurscollege naar het voorbeeld van de wereldlijke overheid, dat zich een zelfstandig gezag, los van de plaatselijke kerken toekent en van de laatste passieve onderwerping eischt”.

En nu is dit het ontstellende: in de procedure-Schilder is de synode toch als zoo'n „bestuurscollege” opgetreden. Maar het is in het licht van het bovenstaande volstrekt „onverdedigbaar”, dat de Generale Synode in deze situatie „een incidenteële beslissing forceert, en dat nog wel in dezen vorm, dat zij een gedragslijn, die naar haar eigen erkentenis slechts de consequente toepassing is van een door haar niet gedeelde opvatting van art. 31 K.O., als „mouterij” brandmerkt en hem, die haar volgde, op dezen grond door haar schorsingsvonnis trof”.

Welke opvatting men ook over de strekking van dit artikel huldigt, men moet, zoo men inderdaad onpartijdig wil oordeelen, erkennen, dat een dergelijke weg om in een ernstig meningsverschil een bepaalde zienswijze te doen zegevieren, niet naar Gods Woord kan zijn en aan een gezonde praktijk van ons Kerkrecht ernstige schade moet toebrengen.

Het is o.i. zonder meer ongeoorloofd een van de synodale zienswijze afwijkende opvatting in zake art. 31 K.O. met de daaruit getrokken praktische consequenties als een „ergerlijke zonde” te kwalificeeren, zoolang niet duidelijk voor de kerken

is bewezen, dat deze opvatting inderdaad met de geest en de kerkelijke ordenen en de daarvoor door Gods Woord gegeven richtsnoeren in strijd is, nog daargelaten, dat de zonde van scheurmaking naar haar aard de zondige begeerte in zich sluit, naar luidt van ons avondmaalsformulier.

Zelfs in het wereldlijk strafrecht speelt de z.g.n. „motiveerschuld” bij alle misdrijven een essentiële rol en behoort een bestraffing los van een waardeering van de laatste tot uitzonderingen. Hoe veel te minder mag dan in een kerkelijke gemeenschap als een „ergerlijke zonde” worden gequalificeerd een gedragslijn, welke kenbare motieven men uitdrukkelijk van de beoordeling uitschakelt, en die louter uit een afwijkend inzicht in de grondslagen van ons kerkrecht voortspuit?

De wijze waarop de Synode zich in het conflict-Schilder gedroeg wekt „weer zekere herinneringen op aan de behandeling van de kerkrechtelijke denkbeelden der groote figuren uit de Doleantie door de verdedigers der synodale hiërarchie in de Ned. Herv. Kerk”. Een uitdrukking als: „deze beschouwing is echter met het Gereformeerd kerkrecht en de beginselen der Kerkenordening ten eenenmale in strijd, gelijk prof. Schilder zelf ook heel goed kan weten”, voorkomende in de reeds genoemde Toelichting, is „waar zelfs geen poging wordt gedaan de bedoelde zienswijze in haar historische achtergrond te benaderen, en op broederlijke wijze in breed verband te weerleggen, kenschetsend voor het autoritaire standpunt” der synode.

Hiertegenover „zegge men niet: De Generale Synode der Ned. Herv. Kerk miste het karakter eener ware synode. Ongetwijfeld was zij het creatuur van een opgelegde bestuursorganisatie. Maar wij moeten het er in onze Gereformeerde Kerken, die mede uit de Doleantie zijn voortgekomen, toch althans hierover eens zijn, dat het kenmerk eener „ware” synode niet louter in haar formeel-organisatorischen opbouw, maar in de eerste plaats in haar levend contact met de kerken moet worden gezocht.

Wanneer een synode, ook al is zij formeel nog zoo wettig geconstitueerd een bepaalde zienswijze gaat decreteren en opzettelijk weigert op een mede in de kerken levende van de hare afwijkende zienswijze ernstig in te gaan, is het gevaar voor de in de Ned. Herv. Kerk veroordeelde bestuurshiërarchie acuut aanwezig. Daarvoor kunnen op den duur de oogen der kerken niet gesloten blijven, zoolang de geest der Reformatie in haar werkzaam blijft.

Wanneer onze kerken alleen op haar formele organisatie gaan vertrouwen, zijn zij geestelijk verloren”.

Met diepen ernst roepen de hoogleeraren de synode op, vooral nu, blijkens de Toelichting der Synode zelf, van een niet de facto erkennen van de besluiten der Synode van 1942 door prof. Schilder niet kan gesproken worden, het in geding zijnde geschilpunt „in zijn algemeene en fundamenteele strekking” tot een „algemeene en fundamentele oplossing” te brengen.

„Niets kan er meer toe bijdragen, de groeiende onrust in onze kerken weg te nemen, dan een terugkeer in deze procedure tot den eenigen weg, die naar den geest onzer kerkenorde tot oplossing van het onderhavige conflict was aangewezen.

Is inderdaad op dit fundamentele punt recht gedaan, dan zal ook in de toekomst een herhaling van zulke kerkrechtelijke conflicten niet meer mogelijk zijn. Want niemand — ook prof. Schilder niet — zal ontkennen, dat de interpretatie van art. 31 K.O. naar haar aard de kerken in 't gemeen raakt en ten slotte alleen door de Generale Synode, mits na grondigen opzettelijk onderzoek van

Het blijft, o God, te veel een al maar leeren,
Uw volk wordt langzaam aan al te geleerd,
Men gaat zich wetenschappelijk bekeeren;
wij sterven, vrees ik, eens 'gediplomeerd’.

Wij baden: „Vader, laat Uw rijk thans
[komen],
en dachten: „Stel eens dat het heden
[kwam.....”.

Daarna ontrustte 't ons in onze droomen,
omdat een and're onze zielen nam’.

J. E. N.

het bestaande meningsverschil, met bindend gezag kan worden vastgesteld.

Bij de thans gevolgde procedure zullen zich daarentegen telkens opnieuw de onderlinge afwijkende zienswijzen tegen elkander geldend maken.

Want aan een incidenteële autoritaire vastlegging van één van beide, kan niemand zich in zijn geweten gebonden achten”.

Uitvoerig gaan de requesteerende professoren vervolgens in op de schorsing van prof. Schilder als predikant door de Generale Synode, met volkomen voorbijgang van de kerk van Delfshaven, waaraan prof. Schilder als emeritus-predikant in volleen recht verbonden is.

Ongetwijfeld staat het vast dat de schorsing van een hoogleeraar tot die zaken behoort, welke „de Kerken der meerdere vergadering in 't gemeen” raken en dus eventueel door een Generale Synode behoort te geschieden. Maar van een schorsing van een predikant — ook al is hij emeritus — kan dat niet worden gezegd. Zulk een schorsing is een zaak welke primair tot de competentie behoort van de kerk waarvan zoo'n predikant ambtelijk verbonden is. Zeer zeker heeft ook het kerkverband en dus de meerdere vergadering bepaalde rechten en plichten bij zulk een schorsing. En het moet ook worden toegestemd, dat er verschil van inzicht is over den omvang van de bevoegdheid der meerdere vergaderingen bij zoo'n schorsing. Met name wordt er gestreden over de vraag of een Generale Synode bevoegdheid heeft zelfstandig tucht uit te oefenen. Maar dit alles verandert niets aan het feit, dat het recht om een ambtsdrager te schorsen primair het privilege en de opdracht van de plaatselijke kerk is.

Het is in onze kerkrechtelijke literatuur onbestreden, dat aan de „meerdere vergaderingen” geen zelfstandig gezag kan toekomen, omdat de Heilige Schrift ons steeds weer inprent, dat in kerkelijke zaken door den Koning der Kerk de uitoefening van oorspronkelijk gezag slechts aan de gemeente in haar wettige organen is toebetrouwd. De meerdere vergaderingen kunnen in dit opzicht dus slechts een gezag uitoefenen, dat van dat der „gemeente” is afgeleid, die het zelve slechts aan Christus Jezus als den Koning der Kerk kan ontleenen.

Dit schriftuurlijk grondbeginsel sluit in zich, dat ook bij de tuchttoefening over de dienaren des Woords de kerkraad der plaatselijke gemeente in ieder geval het primaire orgaan moet blijven en dat een zelfstandige uitoefening van de tucht door een meerdere vergadering, met voorbijgang van de plaatselijke kerk, in positieven strijd met de Heilige Schrift en met onze daarin gegron-